

SOCIOLOGIJA
Opći smjer

**Nastavni plan master studija Sociologije za usmjerenje:
OPĆI SMJER**

Sedmi semestar	Predavanja i vježbe	ECTS	Ukupno ECTS
Evropske integracije	2+1	5	30
Sociologija globalizacije i nacionalni identitet	2+1	5	
Sociologija religije i politike u savremenom svijetu	2+1	5	
Empirijsko socijalno istraživanje	2+1	5	
Sociologija multikulturalizma	2+1	5	
Izborni predmet		5	
Osmi semestar			30
Socijalna filozofija	2+1	5	
Civilno društvo	2+1	5	
Savremene rodne studije	2+1	5	
Socijalna ekologija	2+1	5	
Sociologija organizacije	2+1	5	
Izborni predmet		5	
Deveti semestar			30
Pedagogija	2+1	5	
Metodika	2+1	5	
Psihologija	2+1	5	
Sociologija obrazovanja	2+1	5	
Sociologija siromaštva	2+1	5	
Izborni predmet		5	
Deseti semestar			30
M.A. Teza		30	
UKUPNO ECTS			120

Izborni predmeti:

1. Religija i konflikti
2. Informacijske tehnologije u društvenim istraživanjima
3. Razvoj sociološke misli u Bosni i Hercegovini
4. Socijalna demografija
5. Pored predloženih predmeta studenti mogu uzeti za izborni predmet sa drugih usmjerenja master studija na Fakultetu političkih nauka.

EVROPSKE INTEGRACIJE

Odgovorni profesor:

Profesori / saradnici u nastavi:

Cilj modula: Sticanje znanja o savremenim procesima evropske integracije, institucionalnim aranžmanima te politikama koje oblikuju sadašnjost i budućnost ovog, do sada najkompleksnijeg političkog sistema na svijetu

Godina	IV
Semestar	VII
Ishodi učenja	. Studentima će biti ponuđena jedinstvena perspektiva aktuelnih procesa proširenja EU uz osvrt na dosadašnja institucionalna i politička iskustva od stvaranja Evropske ekonomske zajednice, kontroverzi u izgradnji institucija odlučivanja EU, mogućnosti zajedničke vanjske i sigurnosne politike do kritičkih uvida u politiku proširenja Unije uz poseban osvrt na mjesto BiH u tim procesima.
Sadržaj	Sadržaj predmeta: 1. Ideja evropskog ujedinjenja; 2. Stvaranje Evropske ekonomske zajednice; 3. Od Evropske zajednice do Evropske unije; 4. Odlučivanje u institucijama EU; 5. Zajednička vanjska i sigurnosna politika EU; 6. EU i regionalna saradnja; 7. Politika proširenja EU; EU i BiH;
Metode poučavanja i učenja	- predavanje sa interaktivnim učenjem; - samostalni ili grupni seminarski radovi;
Procjena ishoda učenja	- kontinuirano praćenje i ocjenjivanje aktivnosti studenta; - izrada samostalnog pisanog rada i usmena prezentacija; - završni ispit – pismeni;
Status	Obavezan
ECTS	5
Sati	45 sati predavanja, 26 sati vježbi
Jezik	B/H/S
Evaluacija	- samoevaluacija; - evaluacija modula;
Ocjenjivanje	A (10), B (9), C (8), D (7), E (6), Fx (5/6), F (5)

Literatura:

1. Radovan Vukadinović, Lidija Čehulić: *Politika evropskih integracija*, Topical, Zagreb 2005 godine.
2. Miroslav Prokopijević: *Evropska unija – Uvod*, Službeni glasnik, Beograd, 2005.
3. Etjen Balibar, *Mi, građani Europe*, Beograd, Beogradski krug: 2003.
4. Mirko Pejanović: *Politički razvitak Bosne i Hercegovine u postdejtonskom periodu*, TDK Šahinpašić, Sarajevo, 2005.
5. Nevenko Misita: *Osnovi prava Evropske unije*, Magistrat, Sarajevo, 2001 god.
6. Azra Hadžiahmetović: *Ekonomija Evrope*, Sarajevo 2005.godine.
7. *Pravo Evropske unije*, Zbornik radova, Službeni glasnik, Beograd 1996.godine.
8. *Strategija integriranja BiH u Evropsku uniju*, Direkcija za evropske integracije, Sarajevo 2006. godina.

SOCIOLOGIJA GLOBALIZACIJE I NACIONALNI IDENTITET

Odgovorni profesor:

Saradnik u nastavi:

Cilj modula:

Sticanje znanja o različitim aspektima položaja nacija. Sticanje znanja o teoretskim gledištima, osnovama i pojmovima o naciji te njihova primjena u praksi. Student će biti osposobljen da može definisati međunacionalni i međuetnički odnos. Isto tako student će moći razumjeti i analizirati aktuelno stanje međunacionalnih odnosa: saradnju, sukob, suprotstavljenost, ugroženost, diskriminaciju.

Godina	IV
Semestar	VII
Ishodi učenja	Student će: - moći prezentirati i razumjeti različite teorije o naciji, problemu konflikta, međunacionalnim odnosima, etničkim grupama - odrediti identitet i kulturu u procesu saradnje ili sukoba - znati primijeniti teoretske perspektive za razumijevanje međunacionalnih odnosa u BiH, u regionu, u procesima tranzicije i globalizacije - analizirati i kritički raspravljati o različitim pojavama koje se javljaju i razvijaju u međunacionalnim odnosima
Sadržaj	- teorijska suglasnost i kontroverze u tumačenju nacije i međunacionalnih odnosa: primordializam, funkcionalizam, teorija sistema - etnos i nacion: religija, kultura, ideologija - nacija: suvremena teorijska gledišta – pitanje identiteta - jezik i politika globalizacije - nacija, nacionalizam i borba za prava manjina - religioznost, nacionalnost i nacionalizam - razumijevanje međunacionalnih odnosa u Bosni i Hercegovini u procesu tranzicije i globalizacije - nacija, kraj povijesti i sukob civilizacija
Metode poučavanja i učenja	- Predavanja sa interaktivnim učenjem - Interaktivno učenje u grupi - Pisanje eseja i seminarskog rada
Procjena ishoda učenja	- Kontinuirano praćenje i ocjenjivanje - Aktivnosti studenta - Izrada samostalnog pisanog rada - Test - Završni ispit
Status	Obavezan
ECTS	5
Sati	30 sati predavanja, 15 sati vježbi, 80 sati individualnog/grupnog rada
Jezik	b/h/s
Evaluacija	- Evaluacija modula od strane studenata - Samoevaluacija profesora i studenata - Završni ispit - Eksterna evaluacija

Ocjenjivanje	A (10), B (9), C (8), D (7), E (6), Fx (5/6), F (5)
--------------	---

OBAVEZNA LITERATURA:

1. A. Giddens: Sociologija (izdanje Podgorica 1998 ili Beograd 2003.g.)
2. V. Katunarić: Sporna Zajednica, Zagreb, 2002.
3. B. Anderson: Nacija: zamišljena zajednica, Sarajevo 1998.
4. S. Kulić: Strategija nasilja kao strategija razvoja, Zagreb, 2006.
5. I. Grbo: Bošnjaštvo danas – Kriza identiteta, Godišnjak Preporod, 2001. g
6. I. Grbo: Nauka, globalizacija i svijet država, Godišnjak FPN, 2006.

ŠIRA LITERATURA:

1. S. Divjak: Problem Identiteta
2. A. Milardović: Pod globalnim šešišrom
3. E. Zgodić: Ideologija nacionalnog mesijanstva, Sarajevo 1999.g
4. J. Komšić: Dileme demokratske nacije i autonomije
5. Z. Lerotić: Nacija
6. I. Komšić: Dileme demokratske nacije i autonomije

SOCIOLOGIJA RELIGIJE I POLITIKE U SUVREMENOM SVIJETU

Odgovorni profesor:

Profesori / suradnici u nastavi:

Cilj modula: Upoznavanje studenata/ica sa sociološkim refleksijama o suvremenoj religiji i suvremenoj politici, odnosno specifičnim sociološkim aspektom odnosa društvo-religija, razmatrajući odnos religije i politike. Težište predmeta je na sociološkim interpretacijama fenomena religije i politike, učenjima religija svijeta o politici, odnos političkih doktrina prema religiji, a studenti/ce će se upoznati sa osnovnim teorijskim pristupima u razmatranju modela odnosa religijskih i političkih zajednica, kao i fenomenima sekularizacije i desekularizacije, političke revitalizacije religije, religijskog fundamentalizma, te odnosa religija i nacija.

Godina	IV
Semestar	VII
Ishodi učenja	- da studenta osposobi za razumijevanje osnovnih teorijskih problema sociologije, politike, globalizacije - da se osposobe za pripremanje raznih tipologija u sociološkom istraživanju religija i politike - da im omogući lakše razumijevanje suvremenih socioloških aspekata odnosa društvo-religija
Sadržaj	- dimenzije religioznosti (vjerovanje, praksa, iskustvo, znanje, posljedice); - metode sociološkog istraživanja religije - strukturiranje religije i tipologija ideoloških kolektiviteta - politika u Mojsijevom, Isusovom i Muhammedovom naučavanju i djelovanju; analiza političkog u Tori, Novom Zavjetu i Kur'anu - odnos religije i politike (istorijska geneza odnosa, pojam teokratije, pojam sekularizma, pojam laicizma; sekularizacija i laicizacija; religija i građansko društvo; religija i politički legitimitet; religija i politička moć; religija i politički autoritet) - religije, narodi i nacije - tipologija odnosa religijskih zajednica i države (teokratski modeli, modeli priznatih religija, model odvojenosti religijskih zajednica i države) - religija i politika; političke uloge religija - religije i globalizacija - religija i fundamentalizam, religije i nacionalizam, - religije i tolerancija (analiza svetih spisa i teoloških tekstova) - religije i regionalne integracije - religija i politika u suvremenoj Evropi
Metode poučavanja i učenja	- interaktivna predavanja; grupni rad i prezentacije - seminarski radovi iz šire literature
Procjena ishoda učenja	- praćenje i ocjenjivanje aktivnosti studenta tijekom semestra - izrada pisanog eseja i prezentacija istog
Status	Obavezan za studente usmjerenja kultura religija; izborni predmet
ECTS	5
Sati	45 sati predavanja i 15 sati vježbi
Jezik	b/h/s

Evaluacija	- mišljenje studenata o nastavnom procesu i sugestije za njegovo unapređivanje - dvije pismene provjere znanja (midterm) tijekom semestra: 40 kredita - student je obavezan uraditi esej na zadanu temu: 10 kredita - Prisustvo i aktivnosti na nastavi vrednuje se do 5 kredita. Dodatni vidovi nagrađivanja za aktivnosti u tijeku semestra u dogovoru s nastavnikom. - Najmanji broj kredita za pristupanje završnoj provjeri znanja: 50 - završna provjera znanja
Ocjenjivanje	A (10), B (9), C (8), D (7), E (6), Fx (5/6), F (5)

LITERATURA:

Obavezna literatura:

1. Cvitković, Ivan (2007.). SOCIOLOGIJA RELIGIJE. Sarajevo: «DES».
2. Cvitković, Ivan – Abazović, Dino (2006): *RELIGIJA I EUROPSKE INTEGRACIJE*, Magistrat i FPN Sarajevo, Sarajevo.
3. Hamilton, Malkom (2003): *SOCIOLOGIJA RELIGIJE*, CLIO, Beograd.
4. Woodhead Linda, ed. (2002.). *RELIGIONS IN THE MODERN WORD*. «Routledge», London and New York.

Šira literatura:

1. Acquaviva, S. – Pace, E. (1966.). SOCIOLOGIJA RELIGIJA. Zagreb: Zavod za Sociologiju Filozofskog fakulteta.
2. Cvitković, Ivan (1997.). DRUŠTVENA MISAO U SVETIM SPISIMA. Sarajevo: Vlastita naklada.
3. Cvitković, Ivan (2006.). RELIGIJE SUVREMENOGA SVIJETA. Sarajevo: «DES»
4. Elijade, Mirča (1996.). VODIČ KROZ SVETSKE RELIGIJE. Beograd: «Narodna knjiga»/»Alfa».
5. Kincler, Klaus (2002): *VERSKI FUNDAMENTALIZAM*, Clio, Beograd.

EMPIRIJSKO SOCIJALNO ISTRAŽIVANJE

Odgovorni profesor:

Profesori / saradnici u nastavi:

Godina	IV
Semestar	VII
Ishodi učenja	Student će moći: - Razumjeti osnove znanstvenog pristupa istraživanju, poznavanje faza znanstvenog istraživanja te osposobit će se za primjenu istraživačkih rezultata u praksi. - Upoznat će se sa svrhom znanstvenog istraživanja: opis, objašnjenje, predviđanje i kontrola istraživane pojave - Razumjeti i znati definirati istraživačke probleme, izbor istraživačkog nacrtu te izbor uzorka i mjerenje
Sadržaj	- Povjesni prikaz razvoja empirijskih socijalnih istraživanja - Istraživačke škole - Institucionalizacija istraživanja u europskom znanstveno-kulturnom prostoru (prelaskom) u XX stoljeće. - Znanost, istraživanje i društvo: izazovi za moderno društvo i njegove interpretacije. - Modeli istraživanja, tehničko-institucionalni okvir istraživanja, primjena rezultata istraživanja i zahtjevi društva za istraživanjima. - Metode u institucionalnom okviru istraživanja - Sprovođenje „istraživanja na terenu“ (Feldforschung) s ciljem vježbanja istraživačkog tima u konkretnoj istraživačkoj situaciji (grad, neka javna ili privatna institucija, prigradski način života, mladi i perspektive....)
Metode poučavanja i učenja	- interaktivna predavanja i vježbe uz korištenje Power Point prezentacije - interaktivno učenje u grupi – prezentacije - sedmične zadaće
Procjena ishoda učenja	- kontinuirano praćenje i ocjenjivanje aktivnosti studenata - izrada grupnog istraživačkog rada
Status	Obavezan predmet
ECTS	5
Sati	45 sati predavanja i 15 sati vježbi
Jezik	b/h/s
Evaluacija	- procjena znanja studenata: pismena provjera znanja (midterm) i završna provjera znanja; - bodovanje po osnovu prusustva nastavnom procesu, usmene prezentacije rada, izrada istraživačkog rada, te aktivnosti tokom izvođenja vježbi - eventualno drugi oblici evaluacije – anketa i sl.
Ocjenjivanje	A (10), B (9), C (8), D (7), E (6), Fx (5/6), F (5)

LITERATURA:

Obavezna literatura:

1. A. Diekmann, **Empirische Sozialforschung**, Rowohlt, Reinbeck bei Hamburg, 2001.
2. P. Atteslander, **Methoden der empirischen Sozialforschung**, Berlin, 1995.

Šira literatura:

1. G.A. Gilli, **Kako se istražuje**, Zagreb, 1994.
2. J. Ritsert, **Einführung in die Logik der Sozialwissenschaften**, WDB, Münster, 1996.

SOCIOLOGIJA MULTIKULTURALIZMA

Odgovorni profesor:

Profesori / saradnici u nastavi:

Godina	IV
Semestar	VII
Ishodi učenja	-Znanstveni uvid u glavne sociološke teorije i pravce koji tretiraju fenomen multikulutralizma
Sadržaj	- Pojmovi monokultura, multikultura, kulturni izolacionizam, kulturni integrizmi, globalizam kulturnih procesa
Metode poučavanja i učenja	-Predavanja -Rad u grupama i prezentiranje literature -Pisani radovi, seminarski radovi, odbrana radova
Procjena ishoda učenja	-Kontinuirano praćenje i ocjenjivanje studenata
Status	-Obavezan i izborni predmet
ECTS	5
Sati	45 sati predavanja i 15 sati vježbi
Jezik	- B/H/S
Evaluacija	-Samoevaluacija profesora i eksterna evaluacija
Ocjenjivanje	A (10), B (9), C (8), D (7), E (6), Fx (5/6), F (5)

Obavezna literatura:

Hidajet Repovac: Sociologija simboličke kulture

Hidajet Repovac: Da li je moguća bosanskohercegovačka multikulturalnost

Šira literatura:

Clod Levi Stross: Divlja misao

Brian Barry: Kultura i jednakost, egalitarna kritika multikulturalizma

Edgar Moren: Duh Vremena

F. Boas: Obrasci kultura

M. Filipović: Sabrana djela

R. Konstantinović: Filozofija palanke

SOCIJALNA FILOZOFIJA

Odgovorni profesor:

Profesori / saradnici u nastavi:

Cilj modula: Upoznavanje studenata sa sadržajem predmeta kroz obradu nastavnih jedinica i pripadajuće literature.

Godina	IV
Semestar	VIII
Ishodi učenja	Uvid u osnovne tokove kritičkog mišljenja u XX. Stoljeću Razvijanje sposobnosti kritičkog rasuđivanja društvenih fenomena
Sadržaj	Definiranje socijalne filozofije kroz smjeravanje krajnosti klasičnih disciplinarnih i teorijskih podvajanja filozofije i sociologije, racionalizma i pozitivizma, znanosti i ideologije Kritička teorija društva, klasična i savremena Rat i kritička teorija
Metode poučavanja i učenja	Predavanja Prezentacija Rad u grupi Seminarski radovi
Procjena ishoda učenja	Izrada pisanog eseja
Status	Obavezan za studente smjera sociologije/ izborni po mogućnosti
ECTS	5
Sati	30 sati predavanja, 15 sati vježbi
Jezik	B/S/H
Evaluacija	Dvije pismene provjere znanja Samoevaluacija profesora
Ocjenjivanje	A (10), B (9), C (8), D (7), E (6), Fx (5/6), F (5)

LITERATURA:

Obavezna literatura:

Max Horkheimer, Kritička teorija I i II, Zagreb, 1988.

Martin Jay, Dijalektička imaginacija, Zagreb- Sarajevo, 1987.

Thomas Cushman, Critical Theory and The War in Croatia and Bosnia, University of ashington, Seattle, WA, 1997.

Šira literatura:

Herbert Markuze, Čovjek jedne dimenzije, Sarajevo, 1987

Jirgen Habermas, Znanost i tehnika kao ideologija, Zagreb, 1984.

Horkheimer – Adorno, Dijalektika prosvjetiteljstva, Sarajevo, 1989.

CIVILNO DRUŠTVO

Odgovorni profesor:

Profesori / saradnici u nastavi:

Cilj modula: Upoznavanje studenata s problematikom definiranja civilnog društva kao i njegovim savremenim kritikama. Studenti će imati teorijske uvide u savremene polemike u vezi distinkcije između civilnog društva i države (odnos privatno i javnog). Cilj je kod studenata razviti senzibilitet i emancipatorsku imaginaciju koja će im omogućiti da detektiraju diskriminatorne i autoritarne prakse i nude alternativne pravce u jačanju pluralizma građanskog društva. Studenti će biti također upoznati s isprobanim i alternativnim modelima građanskog društva kroz eminentne interpretatore iz ove oblasti, kao i borbom političkih subjekata za javni prostor i pozicioniranje unutar njega.

Godina	IV
Semestar	IX
Ishodi učenja	Student će moći kritički problematizirati i prepoznavati diskriminatorne i autoritarne prakse, nudeći svoje vlastite doprinose u znanstvenim i prakseološkim alternativnim pravcima jačanja pluralizma civilnog društva.
Sadržaj	- Definiranje pojma, nastanak i razvoj civilnog društva - Savremeni koncepti civilnog društva - Modeli građanskog društva (otvoreno i rizično društvo...) - Građanske vrline (solidarnost, odgovornost, tolerancija, profesionalizam, dobro obrazovanje, identiteti) - Privatno i javno - Civilno društvo i država - Civilno društvo i konflikti - Civilno društvo u BiH kontekstu
Metode poučavanja i učenja	- interaktivna predavanja, - interaktivno učenje u grupi – grupni rad i prezentacije, - seminari iz literature,
Procjena ishoda učenja	- kontinuirano praćenje i ocjenjivanje aktivnosti studenata, - izrada samostalnog ili grupnog pismenog rada i usmena prezentacija.
Status	Obavezan
ECTS	5
Sati	30 sati predavanja, 15 sati vježbi, 80 sati individualnog / grupnog rada;
Jezik	b/h/s
Evaluacija	- prikupljanje mišljenja studenata o kvalitetu procesa poučavanja; - samoevaluacija profesora; - procjena znanja studenata: pismena provjera znanja (midterm) i završna provjera znanja;
Ocjenjivanje	A (10), B (9), C (8), D (7), E (6), Fx (5/6), F (5)

Literatura:

1. Vukašin Pavlović, *Civilno društvo i demokratija* (Beograd: Politeia, 2004);
2. Džon Kin, *Civilno društvo*, (Beograd: Filip Višnjić, 2003);
3. Viktorija Kampas, *Javne vrline* (Beograd: Libertas, 2007);

SAVREMENE RODNE STUDIJE

Odgovorni profesor:

Profesori / saradnici u nastavi:

Cilj modula: upoznavanje studenata s problematikom definiranja i percepcije roda u savremenom demokratskom društvu, s ključnim teorijskim feminističkim perspektivama i njihovom odnosu prema feminističkim diskursima u svijetu, te ključnim elementima maskuliniteta. Osobit fokus će biti na mehanizmima socijalne konstrukcije roda i recentnim kritikama. Studenti će također biti upoznati s ključnim aspektima rodni identiteta u Bosni i Hercegovini i širem okruženju.

Godina	IV
Semestar	VIII
Ishodi učenja	Student će moći kritički problematizirati i prepoznavati rodne dimenzije savremenog etičko-političkog diskursa čime će steći osnov za analizu rodne ravnopravnosti te kritiku patrijarhalnih diskriminatornih praksi;
Sadržaj	- Feminističke teorije - Socijalna konstrukcija roda i mogućnosti dekonstrukcije; - Maskulinitet; - Queer problematika; - Rod i nacija; - Rod u BiH kontekstu
Metode poučavanja i učenja	- interaktivna predavanja, - interaktivno učenje u grupi – grupni rad i prezentacije, - seminari iz literature,
Procjena ishoda učenja	- kontinuirano praćenje i ocjenjivanje aktivnosti studenata, - izrada samostalnog ili grupnog pismenog rada i usmena prezentacija.
Status	Obavezan
ECTS	5
Sati	30 sati predavanja, 15 sati vježbi, 80 sati individualnog / grupnog rada;
Jezik	b/h/s
Evaluacija	- prikupljanje mišljenja studenata o kvalitetu procesa poučavanja; - samoevaluacija profesora; - procjena znanja studenata: pismena provjera znanja (midterm) i završna provjera znanja;
Ocjenjivanje	A (10), B (9), C (8), D (7), E (6), Fx (5/6), F (5)

Literatura:

1. Babić-Avdispahić Jasminka, *Etika, demokracija i građanstvo* (Sarajevo: Svjetlost, 2005);
2. Simon de Beauvoir, *Drugi spol*, (Beograd: BIGZ, 1983);
3. Milena Karapetrović, *Ona ima ime* (Banja Luka: ART print, 2007);

SOCIJANA EKOLOGIJA

Odgovorni profesor:

Profesori / saradnici u nastavi:

Polaznici će kroz navedeni predmet usvojiti potrebna znanja o osnovama ekologije, njene civilizacijske i društvene situiranosti, o razvoju socijalne ekologije, kao humanističkog odgovora spram rizika koji su strukturalno vezani za samu suštinu moderne civilizacije, konceptu održivog razvoja, razumjevanju i mogućnostima izgradnje drugačije ekološke svijesti i širenja svijesti o povezanosti i nedjeljivosti čovjeka i prirode, te ozgradnje nove eko etike.

Godina	IV
Semestar	VIII
Ishodi učenja	Studenti će moći da vlada: - savremenim ekološkim spoznajama i aktivno učestvuje u akcijama vladinog i nevladinog sektora, edukaciji za ekologiju, propagiranju preventivnog djelovanja kroz ekološki zaštićene oblike proizvodnje (znakovi, okolišne dozvole, pokreti) i potrebi uvezivanja svih segmenata od pojedinca, porodice, lokalne zajednice, države, regije, do čovječanstva kao planetarne akcije opstanka i razvoja koncepta održivog razvoja; - da učestvuje u pripremama i provođenju akcija na lokalnom nivou koje se preduzimaju od nivoa UN-a do lokalnih zajednica u provođenju koncepta održivog razvoja (Agenda 21 i lokalne agende 21): i prepoznaje stavove Konferencija i stavovi UN-a i Evropske unije za utemeljenje nove etike (eko etika) čovječanstva. - da razumije situaciju u Bosni i Hercegovini – tranzicioni (ekološki) problem, prljave tehnologije, odlaganje opasnog otpada, očuvanje bogatstva ekoloških resura i aktivnosti koje se preduzimaju od državnog, entitetskog i kantonalnog nivoa na donošenju i provođenju vlastitih akcionih planova za provođenje međunarodnih obaveza BiH.
Sadržaj	- upoznavanje sa modernim konceptima razvoja ekološke znanosti i njenih poddisciplina, te opasnosti koje prijete savremenom čovječanstvu koje se najviše u dosadašnjoj historiji ljudskog roda postavilo iznad prirode (antropocentrični stav), uz jačanje i do sada nepoznate svijesti o povezanosti svega u prirodi; - upoznavanje sa savremenim ekološkim rizicima i svijesti o njima: globalno zatopljavanje, uništavanje ozonskog omotača, uništavanje neobnovljivih izvora energije, kritična masa izbacivanja u atmosferu plinova koji zagađaju, velike ekološke katastrofe izazvane ljudskom nepažnjom, savremena tehnologija kao uzork, ali i potencijalne katastrofe – nestašice hrane, nestašice vode za piće, kvalitetnog zraka, uništavanje drveća, planktona i poremećaj biodiveziteta;
Metode poučavanja i učenja	- interaktivna predavanja - interaktivno učenje u grupi – grupni rad i prezentacije - seminari i eseji
Procjena ishoda učenja	Student upoznat s osnovnim problemima odnosa društva i okoline, te društvenim uzrocima i posljedicama neadekvatnog odnosa društva prema okolini.
Status	- obavezan za studente masters studija Sociologije sva tri usmjerenja i izborni predmet po izboru
ECTS	5
Sati	30 sati predavanja, 15 sati vježbi i 15 sati samostalnog rada

LITERATURA:

Obavezna literatura:

1. Amstrong, S.J, Botzler, R. (ed.) (1993): Environmental Ethics, New York, McGraw Hill Inc.
2. Cifrić, Ivan(1989): Socijalna ekologija Zagreb,, Globus
3. Glavač, Vjekoslav (2001): Uvod u globalnu ekologiju, Zagreb, Hrvatska sveučilišna naklada

Šira literatura:

1. Carter, Neil (2004): Održivi razvoj, Barbat, Zagreb
2. Cifrić, Ivan (1994): Napredak i opstanak (moderno mišljenje u postmodernom konfliktu), Zagreb, Hrvatsko sociološko društvo
3. Flannery, Timm (2007): Gospodari vremena (povijest i utjecaj klimatskih promjena na budućnost), Zagreb Algoritam
4. Gorz, Andre (1982): Ekologija i politika, Beograd, Prosveta
5. Ibraković, Dželal (2008): Socijalna ekologija, hrestomatija, FPN Sarajevo
6. Jaganjac, Azra (ur.) (2007): Živjeti u skladu sa okolišem, Sarajevo, Institut za hidrotehniku
7. Jonas, Hans (1990): Princip odgovornosti, Sarajevo, Veselin Masleša
8. Kadrić, Ševko (2004): Ekologija (Neodrživi razvoj), Zenica, Društvo pisaca i prevodilaca
9. Omanović, Mustafa (2004):Organizacija, metode i vrednovanje naučnoistraživačkog i razvojnog rada, Zenica, Dom štampe i Traeqs

SOCIOLOGIJA ORGANIZACIJE

Odgovorni profesor:

Saradnik u nastavi:

Cilj modula: Upoznavanje studenata sa predmetom i sadržajem **sociologije organizacije**, kroz prezentiranje aktuelnih teorijskih trendova modernog organizacijskog fenomena, te ovladavanje teorijsko-iskustvenim znanjima o ključnim problemima organizacijskih elemenata, procesa i interakcija.

Godina	IV
Semestar	VIII
Ishodi učenja	Student će biti osposobljen da: - meritorno analizira sadržaj i karakter organizacijskog fenomena na osnovu istraživačkih uvida adekvatno prosuđuje o vrstama, sadržaju i karakteru organizacijske djelatnosti; - prepoznaje elemente, procese i interakcije organizacije i pozitivna iskustva i znanja primjenjuje u vlastitom radu i životu.
Sadržaj	Teorijsko-metodološki aspekt: Teorijske osnove i historijat organizacije – prednaučna i naučna etapa; Odnos sociologije organizacije i drugih naučnih disciplina (sociologija, antropologija, psihologija, socijalna psihologija, politologija...); Pojmovno određenje organizacije i menadžmenta; Teorije organizacije: klasična teorija (Taylor, Fajol, Weber), Human relation teorija, sistemska teorija, racionalno-kontingencijske teorije, teorija resursa, populacijsko-ekološka teorija). Elementi organizacije: neformalni i formalni: Neformalni: mjesto i uloga pojedinca u organizaciji- temelji individualnog ponašanja, razumijevanje motivacije i oblikovanje poslova koji motiviraju; Mjesto i uloga grupe u organizaciji – temelji ponašanja grupe; Formalni: Organizacijska struktura (odnosi veličine, tehnologije i okoline) – temelji organizacijske strukture, dizajn organizacije, vrednovanje radnog učinka i sistemi nagrađivanja. Procesi – interakcije u organizaciji: Odlučivanje u organizaciji – individualno i grupno; Komunikacije u organizaciji; Vođenje – menadžment u organizaciji; Moć i politika u organizaciji; Sukobi (konflikti) u organizaciji. Organizacijska kultura i promjene.
Metode poučavanja i učenja	- Predavanja, - Vježbe (interaktivno učenje u grupi – prezentacije i referati), - Seminari iz literature.
Procjena ishoda učenja	- Kontinuirano praćenje i ocjenjivanje aktivnosti studenata, - Izrada i prezentiranje samostalnih ili grupno urađenih pismenih radova, - Usmena prezentacija.
Status	- Obavezan predmet za studente za sva usmjerenja: profesor sociologije, sociolog istraživač i profesor kulture religija.
ECTS	5
Sati	30 sati predavanja i 15 sat ivježbi
Jezik	b/h/s
Evaluacija	- istraživanje mišljenja studenata o kvalitetu procesa poučavanja - samoevaluacija profesora

	- procjena znanja studenata: pismena provjera i završna provjera znanja
Ocjenjivanje	A (10), B (9), C (8), D (7), E (6), Fx (5/6), F (5)

Obavezna literatura:

- Stephen P. Robbins, Bitni elementi organizacijskog ponašanja, Ma-Te, Zagreb
- Inge Perko-Šeparović, Teorije organizacije, Školska knjiga, Zagreb, 1986.

Šira literatura:

- Max Weber, Vlast i politika, Hrvatsko sociološko društvo, Zagreb, 1999.
- Max Weber, Privreda i društvo, Prosveta, Beograd, 1976.
- Nijaz Mesihović, Teorijske osnove savremene sociologije, Ekonomski fakultet u Sarajevu, 2005.
- Antony Giddens, Sociologija, Ekonomski fakultet, Beograd, 2005.
- Richard Swedberg, Načela ekonomske sociologije, Ma Te, Zagreb, 2006.
- Michael Haralambos, Uvod u sociologiju, Globus, Zagreb, 1989.
- Philippe Bernoux, La sociologie des organisations, Paris, 1985.
- Hugh Arnold, Daniel Feldmann, Gerry Hunt: Organizational Behaviour, Whitby, 1992. (Kaanada)
- John Hassard, Sociology and Organization Theory, Cambridge, 1993.
- Diana Kendall, Sociology in our times, Belmont USA, London, England, 1996.

PEDAGOGIJA

Godina	V
Semestar	IX
Ishodi učenja	Usvajanjem teorijskih znanja iz pedagoške znanosti stvarati kod studenata, budućih nastavnika pretpostavke za razumijevanje, analiziranje, unapređenje i inoviranje odgojne prakse; sistematski graditi lik savremenog odgajatelja i pomagati studentima u razumijevanju i razvoju njihove vlastite ličnosti ;promovirati demokratske vrijednosti - afirmirati raznovrsnost, multikulturalnost i razumijevanje među ljudima; poticati i pomagati razvoj kritičkog mišljenja u analiziranju odgojne prakse kod nas i u svijetu; poticati i promovirati samostalnost u radu studenata, potrebu za samoučenjem i vlastitim razvojem.
Sadržaj	Osnove znanosti o odgoju / osnove pedagogije:/historijski razvoj znanosti o odgoju /najznačajniji pedagozi/,osnovni pojmovi u pedagogiji, naučno-istraživačke metode; Profesija odgajatelja-nastavnika:ja kao budući odgajatelj/nastavnik/,uvažavanje i poštovanje odgajanja, moć i granice odgajanja /optimizam ili pesimizam u odgoju/;Čovjek znanje i odgoj: čovjekova urođena potreba za usvajanjem znanja i za "stvaranjem" znanja,kako čovjek uči - usvaja znanje - kako kreira znanje, odgoj, obrazovanje i nastava;Psiho-pedagoške zakonitosti procesa učenja i odgajanja: učenje uslovljavanjem, operativno učenje, učenje po modelu, kognitivno učenje, učenik i učenje; znanje i saznavanje, učitelj i poučavanje; škola i školovanje; Razvojne karakteristike čovjeka: područja razvoja ličnosti (kognitivno, emocionalno, voljno), teorije o psihičkom razvoju čovjeka i njihov utjecaj na odgoj (Frojd, Erikson, Pijaže, Kolberg, Vigotski, Bronfenbrener, Bruner, Blum);Učenik/Student/Polaznik: raznovrsnost među učenicima/polaznicima, promjena položaja učenika u procesu nastave, odgoj i obrazovanje učenika s posebnim potrebama; Faktori odgojno-obrazovnog djelovanja: porodični odgoj, predškolski odgoj, školski odgoj, vanškolski odgoj i odgoj u slobodnom vremenu; Škola i školski sistem: struktura odgojno-obrazovnog i školskog sistema u BiH, upravljanje i finansiranje škole i školski menadžment, partnerstvo škole, obitelji i lokalne zajednice; Metodika odgojnog rada: načela i metode odgojnog rada, razumijevanje i uvažavanje individualnih razvojnih potreba, rizične grupe učenika i odgojni rad; Globalizacija i individualizacija odgoja/poučavanja: problemi i izazovi savremenog doba i odgoj, odgoj i obrazovanje u budućnosti, obrazovni sistemi drugih zemalja, društvo, kultura i odgoj, odgojne strategije u prevazilaženju netrpeljivosti i netolerancije.
Metode poučavanja i učenja	- Interaktivno predavanje - Seminari iz literature i prezentacije
Procjena ishoda učenja	- Kontinuirano praćenje i ocjenjivanje aktivnosti studenata, - Izrada samostalnog ili timskog pisanog rada i usmena prezentacija
Status	obavezan
ECTS	5
Sati	2+1 (30 sati predavanja; 15 sati vježbi;90 sati samostalnog rada)
Jezik	b/h/s
Evaluacija	Završni ispit se sastoji od pismenog rada, tj. testa znanja koji se boduje prema utvrđenim kriterijumima. U toku nastave obavezno je redovno prisustvo, ili najmanje

	80% časova. Svaki student je dužan napisati jedan esej ili jedno saopštenje na neku od tema koje su naznačene u programu. Svi studenti su obavezni učestvovati u realiziranju najmanje jednog grupnog istraživačkog zadatka, čije rezultate treba da prezentiraju na časovima vježbi. O temama za esej ili saopštenja, te o definiranju zadataka za grupni rad studenti se dogovaraju s predmetnim nastavnikom.
Ocjenjivanje	A (10), B (9), C (8), D (7), E (6), Fx (5/6), F (5)

Literatura:

Giesecke H.: Uvod u pedagogiju, Educa, Zagreb, 1995; Vukasović A.: Pedagogija, Zagreb, 1993; Gudjons, H.: Pedagogija - Temeljna znanja, Educa, Zagreb, 1994; Bratanić M.: Mikropedagogija, Školska knjiga, Zagreb, 1993; Bratanić M.: Paradoks odgoja, Sveučilišna naklada, Zagreb 1996; Časopisi: "Naša škola", "Obrazovanje odraslih", "Didaktički putokazi" i "Prosvjetni list"

METODIKA NASTAVE

Cilj modula: Ovaj predmet je u funkciji obrazovanja/formiranja sposobnosti i umijeća podučavanja i učenja drugih. Osnovni cilj ove nastave je da studentima omogući uvid u temeljna nastavna umijeća (*teaching skills*) koja predstavljaju rezultat najnovijih naučnih dostignuća kako bi se stekle osnovne nastavne kompetencije.

Godina	V
Semestar	IX
Ishodi učenja	Ishodi će biti opće i specifične kompetencije nastavnika. Studenti će se upoznati sa modelima odnosa teorije i nastavne prakse i razviti temeljna nastavna umijeća, odnosno profesionalne kompetencije nastavnika.
Sadržaj	Povezanost didaktike i metodika. Teorijsko zasnivanje metodika kao povezivanje predmetnog supstrata i didaktičkog modela. Makro, mezo i mikrometodika. Metodika kao predmetom određena didaktika (didaktika nastavnog predmeta). Metodika stupnjeva, metodička područja, metode nastavnih predmeta, metode medija. Metode kao konkretizacije didaktike. Kriteriji dobre nastave. Temeljna nastavna umijeća. Profesionalne kompetencije nastavnika. Zdravlje nastavnika. Izvori stresa u radu nastavnika i načini borbe protiv stresa. Pedagoški mediji. Razumljivost izražavanja i razumljivost tekstova. Interes za nastavu i motivacija za učenje. Umijeća pedagoškog djelovanja.
Metode učenja i poučavanja	Predavanja, vježbe, individualni projekti i zadaci, mentorski rad, internet, nastavna praksa i akcijska istraživanja
Procjena ishoda učenja	Kontinuirano praćenje rada – stupanj stečenih nastavnih kompetencija
Status	Obavezni
ECTS	5
Sati	2 + 1
Jezik	Bosanski
Evaluacija	○ ocjena aktivnosti na predavanjima i vježbama (); ○ kolokvij - pismeni i usmeni oblici provjeravanja u procesu nastave. ○ ocjena izrađene skice izvođenja nastave ○ ocjena jednog izrađenog mjernog instrumenta (test znanja, upitnik, skaler, ček-lista, inventar interesovanja, skala stavova i sl.). ○ pismeni ispit (ZOT – zadaci objektivnog tipa) samoocjenjivanje i međusobno ocjenjivanje: sumiranje postignutih rezultata
Ocjenjivanje	Načini provjere znanja: .A (10), B (9), C (8), D (7), E (6), Fx (5/6), F (5)

Literatura:

1. Glaser, dr. W. (2001), *Svaki učenik može uspjeti*, Zagreb, »Alinea«
2. Grupa autora, (2001), *Uspješno učenje i podučavanje*, Zagreb, »Educa«
3. Kyriacou, C. (1995), *Temeljna nastavna umijeća*, Zagreb, »Educa«
4. Neill, S.: *Neverbalna komunikacija u razredu*, Zagreb, 1994.
5. Slatina, M. (1999), *Nastavni metod – Prilog pedagoškoj moći suđenja*, Sarajevo, Filozofski fakultet

PSIHOLOGIJA

Odgovorni profesor:

Cilj modula: Upoznavanje s temeljnim pojmovima, istraživanjima, metodama i teorijama iz suvremene psihologije koji su nužni za učinkovito razumijevanje i primjenu psihologijske znanosti.

Godina	V
Semestar	IX
Ishodi učenja	Student će moći: - teorijski izložiti i kritički analizirati fenomene i probleme koji su predmet psihologije - definirati i razumjeti bazične pojmove i procese psihologije - razumjeti razvoj psihičkih procesa i ponašanja - primjenjivati stečeno znanje pri razlikovanju različitih razvojnih faza i stupnja razvoja određene psihičke pojave
Sadržaj	Određenje psihologije, Ciljevi i problemi opće, razvojne i socijalne psihologije; Povijesni pregled; Osnovni psihički doživljaji i zakonitosti razvoja (biološki i okolinski faktori razvoja); metodologija istraživanja u psihologiji (longitudinalni i transverzalni nacrti istraživanja); etička načela istraživanja u psihologiji; Biološke osnove doživljavanja i ponašanja; kognitivni, emocionalni, konativni i socijalni razvoj; Ličnost; Psihički razvoj; Socijalne osnove doživljavanja i ponašanja; Najpoznatije teorije u psihologiji: E. Erikson, J. Bronfenbrener, S. Freud, Kohlberg i drugi.
Metode poučavanja i učenja	- interaktivna predavanja - interaktivno učenje u grupi – grupni rad i prezentacije, - seminari iz literature
Procjena ishoda učenja	- kontinuirano praćenje i ocjenjivanje aktivnosti studenata - procjena znanja studenata: polusemetralni (midterm) i završni ispit.
Status	Obavezan
ECTS	5
Sati	45 sati predavanja i 15 sati vježbi
Jezik	h/b/s
Evaluacija	- prikupljanje mišljenja studenata o kvalitetu procesa podučavanja - samoevaluacija profesora - procjena znanja studenata: pismena provjera znanja (midterm) i završna provjera znanja - eksterna evaluacija
Ocjenjivanje	A (10), B (9), C (8), D (7), E (6), Fx (5/6), F (5)

Obvezna literatura:

Rathus, S. (2001). Temelji psihologije, Naklada Slap, Jastrebarsko.

Mali rječnik iz psihologije – Osnovni pojmovi iz Petz, B. (ur.) Psihologijski rječnik, Prosvjeta, Zagreb, 1992 ili izdanje 2005.

Šira literatura:

Petz, B. (2001). Uvod u psihologiju, Naklada Slap, Jastrebarsko.

Šverko, B. (2006). Psihologija, Školska knjiga, Zagreb.

Šiber, I. (1998). Politička psihologija, Politička kultura, Zagreb.

Vasta, R., Haith, M., Miller, S. (1998) Dječja psihologija, Naklada Slap, Jastrebarsko
 Andrilović, V., Čudina-Obradović, M. (1994) Osnove opće i razvojne psihologije, Školska knjiga, Zagreb. (155-228 str.)
 Furlan, I. (1991). Čovjekov psihički razvoj, Školska knjiga, Zagreb.

SOCIOLOGIJA OBRAZOVANJA

Odgovorni profesor:

Profesori / saradnici u nastavi:

Cilj modula: Upoznavanje studenata sa predmetnim sadržajem *sociologije obrazovanja*, te društvenim značajem odgojno-obrazovne djelatnosti. Ovladavanje teorijsko-iskustvenim znanjima za prepoznavanje i kreiranje uspješnog odgojno-obrazovnog sistema.

Godina	IV
Semestar	VIII
Ishodi učenja	Student će biti osposobljen da: - meritorno analizira karakter odgojno-obrazovnog sistema; - na osnovu istraživačkih uvida adekvatno prosuđuje o kvalitetu (uspješnosti) odgojno-obrazovne djelatnosti; - prepozna pozitivna iskustva u odgojno-obrazovnoj djelatnosti i sugerira primjenu istih u vlastitom društvu
Sadržaj	- <i>Teorijsko-metodološki aspekt:</i> Nastanak i razvoj sociologije odgoja i obrazovanja; Odnos sociologije odgoja i obrazovanja i drugih disciplina (pedagogija, metodika, socijalna psihologija..); Pojemovno određenje odgoja, obrazovanja, učenja, poučavanja, znanja, vještina; Teorije obrazovanja; Metode istraživanja u sociologiji odgoja i obrazovanja, - <i>Društvo i odgojno-obrazovna djelatnost:</i> Društvena uslovljenost odgoja i obrazovanja; Društveni i ekonomski značaj odgoja i obrazovanja; Društvena uslovljenost (artikulacija) profesionalnih zanimanja; Uloga škole i porodice u odgojno-obrazovnoj djelatnosti; Javne i privatne odgojno-obrazovne ustanove; Obrazovanje kao osnov emancipacije čovjeka,- - <i>Kultura i odgojno-obrazovna djelatnost:</i> Kulturni obrasci i odgojna djelatnost; Odgoj i obrazovanje u multikulturalnom društvu; Uloga medija, interneta, filma i sl. u odgojno-obrazovnoj djelatnosti; Religije i odgojno-obrazovna djelatnost, - <i>Obrazovanje i društvene promjene:</i> Obrazovanje, tržište radne snage i zapošljavanje; Globalizacijski procesi i promjene u obrazovnoj djelatnosti (obrazovne reforme); Principi i razlozi „cjeloživotnog učenja“; Uloga menadžmenta u obrazovnoj djelatnosti.
Metode poučavanja i učenja	- Predavanja, - Interaktivno učenje u grupi (grupni rad i prezentacije), - Seminari iz literature.
Procjena ishoda učenja	- Kontinuirano praćenje i ocjenjivanje aktivnosti studenata, - Izrada i prezentiranje samostalnih ili grupno urađenih pismenih radova, - Usmena prezentacija

Status Modula/predmeta	- Obavezan za studente usmjerenja: <i>Profesor sociologije</i> , te kao <i>izborni predmet</i> za Istraživačko usmjerenje: <i>Sociologija</i>
ECTS	5
Sati	30 sati predavanja, 15 sati vježbi, 80 sati individualnog/grupnog rada.
Jezik	b/h/s
Evaluacija	- istraživanje mišljenja studenata o kvalitetu procesa poučavanja; - samoevaluacija profesora; - procjena znanja studenta: pismena provjera znanja /midterm/ i završna provjera znanja; - eksterna evaluacija.
Ocjenjivanje	A (10), B (9), C (8), D (7), E (6), Fx (5/6), F (5)

Obavezna literatura:

1. Entoni Gidens, *Sociologija*, Ekonomski fakultet, Beograd, 2007., str. 492-545;
2. Žiga J. - Đozić A, *Sociologija*, Off-Set, Tuzla, 2007., str. 113-154., 215-254., 301-350;

Šira literatura:

1. Cifrić, I., *Ogledi iz sociologije obrazovanja*, Školske novine, Zagreb, 1990,
2. Ćehić, E., *Koje je zanimanje za mene*, Kultura, Beograd, 1990,
3. Grecne, B., *Nove paradigme za stvaranje kvalitetne škole*, Zgb. 1996,
4. Lesourne, J., *Obrazovanje i društvo*, Educa, Zagreb, 1993.
5. Slatina, M., *Od individue do ličnosti-uvod u teoriju konfluentnog obrazovanja*, Filozofski fakultet, Sarajevo, 2006.

SOCIOLOGIJA SIROMAŠTVA

Odgovorni profesor:

Saradnik u nastavi:

Cilj modula:

Sticanje znanja o nejednakostima, uzrocima nejednakosti, te odnosima „bogatih prema siromašnim“. Osposobljavanje studenata za samostalno istraživanje problema siromaštva.

Godina	V
Semestar	IX
Ishodi učenja	Student će se osposobiti za razumijevanje i istraživanje problema siromaštva; kritički upozoravati na opasnosti koje društvu donosi siromaštvo; predlagati mjere ublažavanja siromaštva.
Sadržaj	- Šta je siromaštvo? (definicije problema) - Apsolutno i relativno siromaštvo - Ljudske potrebe - Način zadovoljavanja potreba - Leksikon - Granice siromaštva - Načini mjerenja siromaštva - Kako nastaje, kako se razvija i sanira siromaštvo? - Tumačenje (objašnjavanje) siromaštva - Stanovništvo, društvena polarizacija, globalizacija i siromaštvo - Problem siromaštva u BiH i regionu - Siromaštvo i klase
Metode poučavanja i učenja	- Predavanja sa interaktivnim učenjem - Interaktivno učenje u grupi - Pisanje eseja i seminarskog rada
Procjena ishoda učenja	- Kontinuirano praćenje i ocjenjivanje - Aktivnosti studenta - Izrada samostalnog pisanog rada - Test - Završni ispit
Status	Obavezan
ECTS	5
Sati	30 sati predavanja, 15 sati vježbi, 80 sati individualnog/grupnog rada
Jezik	b/h/s
Evaluacija	- Evaluacija modula od strane studenata - Samoevaluacija profesora i studenata - Završni ispit - Eksterna evaluacija
Ocjenjivanje	A (10), B (9), C (8), D (7), E (6), Fx (5/6), F (5)

OBAVEZNA LITERATURA:

7. A. Giddens: Sociologija, poglavlje XI (Ekonomski fakultet, Beograd 2003.g.)
8. Izvještaj o humanom razvoju - milenijumski razvojni ciljevi – BiH 2003 (I poglavlje), UNDP BiH, 2003
9. J. Bussemaker (ed.), Citizenship and Welfare State Reform in Europe, (London: Routledge, 1999)
10. D. Miller, Principles of Social Justice, (Cambridge, Mass: Harvard University Press, 1999)

ŠIRA LITERATURA:

1. G. Hughes and Ross Ferguson (eds.), Ordering Lives: Family, Work and Welfare (London: Routledge, 2000)
2. A. Philips, Which Equalities Matter? (Cambridge: Polity, 1999)
3. R. Walker (ed.), Ending Child Poverty: Popular Welfare for the Twenty-First Century? (Bristol: Policy Press, 1999)

INTERNET:

UNDP on sustainable livelihoods [http:// www.undp.org/sl/](http://www.undp.org/sl/)

RELIGIJA I KONFLIKTI

Odgovorni profesor

Profesori / suradnici u nastavi

Cilj modula: Program predmeta ima za cilj upoznati studente sa sociološkim pristupom odnosu religije-društveni konflikti. Upoznavši se s problematikom konflikta u pisanim izvorima triju suvremenih monoteističkih religija (ali i ne samo kod njih), te suvremenim društvenim konfliktima i ulozi religija u njima, kao i s problematikom nenasilja u židovskoj, kršćanskoj i islamskoj tradiciji, studenti treba da shvate da je put za rješavanje religijskih, a i društvenih, konflikata – dijalog i nenasilje.

Godina	Izborni predmet
Semestar	Izborni predmet
Ishodi učenja	-da studente osposobi za razumijevanje osnovnih teorijskih problema vezanih za društvene konflikte -da studenti bolje razumiju ulogu religija u suvremenim društvenim konfliktima - da studenti bolje razumijevaju nenasilne metode u rješavanju suvremenih konflikata
Sadržaj	- Pojam «konflikti» - O konfliktima u židovskom pisanom izvoru - O konfliktima u kršćanskom pisanom izvoru - O konfliktima u islamskom pisanom izvoru - O konfliktima u tradicijama neabrahamskim religija (hinduizmu, shintoizmu, kineskim religijama...) - Religije i terorizam - «Religijski» konflikti na prijelazu iz XX. u XXI. stoljeće - Religije i ratni konflikti na Balkanu u XX. stoljeću - Religijski nacionalizam kao uzrok konflikta - Religijske manjine i konflikti - Konflikti i porast religioznosti - Zloupotreba religija i religijskih simbola u konfliktima - O nenasilju iz židovske perspektive - O nenasilju iz kršćanske perspektive - O nenasilju iz islamske perspektive - O nenasilju iz perspektive drugih religija - Poruke Deklaracije o svjetskoj etici - Kako rješavati religijske konflikte: silom ili dijalogom?
Metode poučavanja i učenja	- Interaktivna predavanja - Grupni rad i prezentacije radova - Analiza sadržaja (pisanih religijskih izvora) - Seminarski radovi iz šire literature
Procjena ishoda učenja	- praćenje i ocjenjivanje aktivnosti studenata tijekom semestra - izrada pisanog eseja i prezentacija istog
Status	Izborni

ECTS	5
Sati	30 sati predavanja i 15 sati vježbi
Jezik	b/h/s
Evaluacija	- Mišljenje studenata o nastavnom procesu i sugestije za njegovo unapređivanje - Student je obavezan uraditi dvije pisane provjere znanja (Midterm) tokom semestra: 40 kredita; - Student je obavezan uraditi u pisanoj formi esej na zadatu temu: 10 kredita; -Prisustvo i aktivnosti na nastavi vrednuje se do 5 kredita. -Dodatni vidovi nagrađivanja u dogovoru s nastavnikom. -Najmanji broj kredita za pristupanje završnoj provjeri znanja – 50.
Ocjenjivanje	A (10), B (9), C (8), D (7), E (6), Fx (5/6), F (5)

Obavezna literatura

Izvori:

BHAGAVAD-GITA (Bilo koje izdanje).

BIBLIJA - NOVI ZAVJET, (2004.). Zagreb: "Kršćanska sadašnjost".

BIBLIJA – STARI ZAVJET, (2005.). Zagreb: Kršćanska sadašnjost.

KUR'AN (Bilo koje izdanje).

TALMUD (1982.), Rijeka, "Otokar Keršovani".

Obavezna literatura:

Beridan, Izet (2003.). KONFLIKTI. Sarajevo: Fakultet političkih nauka (str.17-29).

Cvitković, Ivan (2004.). KONFESIJA U RATU. Sarajevo-Zagreb: Svjetlo riječi/Oči u oči (str. 13-19; 123-183)

Johnstone, Ronald /ur./ (1996). RELIGION IN SOCIETY. Printce Hall, New Jersey (str. 114-140).

SVETSKA ENCIKLOPEDIJA MIRA (1998). Beograd: Gutenbergova galaksija (I tom, str: 65-70; 101-109; 114-117; 219-224; 247-249; 256-261; 295-298; 323-327; II tom, str: 17-22; 211-217; 249-253; 280-283; 292-294; 344-347; 348-350; 470-474).

Šira literatura:

Abazović, Dino (2006.). ZA NACIJU I BOGA. Sarajevo: Magistrat (str. 15-67).

Acquaviva, S.-**Pace**, E. (1996.). SOCIOLOGIJA RELIGIJE. Zagreb: Societas (str. 50-52).

Cvitković, Ivan (2007.). SOCIJALNA NAUČAVANJA U RELIGIJAMA. Sarajevo: Narodna i univerzitetska biblioteka.

Ćurak, Nerzuk (2006.). OBNOVA BOSANSKIH UTOPIJA. Sarajevo-Zagreb: Synopsis (str 149-156).

Davie, Grace (2007.). THE SOCIOLOGY OF RELIGION. London.

Giddens, Antony (2003.). SOCIOLOGIJA. Beograd: Ekonomski fakultet (str. 69-76).

Perica, Vjekoslav (2006.). BALKANSKI IDOLI 1-2. Beograd: «XX vek».

Stanovčić, Vojislav (2003.). POLITIČKE IDEJE I RELIGIJE 2. Beograd: Politea (str. 12-17;195-272)

INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE U DRUŠTVENIM ISTRAŽIVANJIMA

Odgovorni profesor:

Profesori / saradnici u nastavi:

Godina	Izborni predmet
Semestar	Izborni predmet
Ishodi učenja	Nakon odslušanog predmeta, student bi trebao znati koristiti informacijske tehnologije u društvenim istraživanjima. Preduslov za izučavanje ovog predmeta je poznavanje korištenja računara i osnovnih statističkih metoda i tehnika.
Sadržaj	1. Uvod u informacijsku tehnologiju 2. Primjena IT-a u društvenim istraživanjima – osnovni okvir 3. Desktop alati 4. Spreadsheet alati – osnovni moduli 5. Spreadsheet alati – statističke funkcije 6. Spreadsheet alati – napredne funkcije i alati 7. Data Base Management sistemi 8. Statistički softver – osnovne i napredne tehnike (SPSS i sl.) 9. Questionnaire i survey softveri 10. Qualitative analysis paketi 11. Data archives; napredne tehnike za analizu sadržaja 12. Simulacijski softver 13. Data mining: koncept, tehnike i alati 14. Online pretraživači 15. Online baze i e-sources u društvenim istraživanjima
Metode poučavanja i učenja	- Predavanja - Praktičan rad na vježbama - Prezentacije - Diskusije - Grupni rad na projektu
Procjena ishoda učenja	- kontinuirano praćenje i ocjenjivanje aktivnosti studenata
Status	Izborni predmet
ECTS	5
Sati	45 sati predavanja i 15 sati vježbi
Jezik	b/h/s
Evaluacija	- Parcijalni ispit (midterm) - 20% - Finalni ispit - 40 % - Projekat - 40%
Ocjenjivanje	A (10), B (9), C (8), D (7), E (6), Fx (5/6), F (5)

LITERATURA:

Obavezna literatura:

1. Bajgorić, N., Informacijska tehnologija, FIT Mostar, 2005 ili „Menadžment informacijskih tehnologija (pogl. 1-6), Ekonomski fakultet Sarajevo, 2007

Šira literatura:

1. Landau, S., Everitt, B.S., A Handbook of Statistical Analyses Using SPSS, 2004, CRC Press
2. Halley, F.S., Zaino, J.S., Adventures in Social Research with SPSS Student Version: Data Analysis Using SPSS 14.0 and 15.0 for Windows, Pine Forge Press, 2007
3. Field, A., Discovering Statistics Using SPSS (Introducing Statistical Methods S.), 2005, SAGE Publ.
4. Taniar, D., Research and Trends in Data Mining Technologies and Applications (Advances in Data Warehousing and Mining Series) (Advanced Topics in Data Warehousing and Mining), IDEA Group, 2007

RAZVOJ SOCIOLOŠKE MISLI U BOSNI I HERCEGOVINI

Odgovorni profesor:

Profesori / saradnici u nastavi:

Cilj modula: Upoznavanje studenata sa sadržajem nastavne discipline *Razvoj sociološke misli u Bosni i Hercegovini*, nosiocima i etapama u artikulaciji sociološkog mišljenja na ovom prostoru.

Godina	IV
Semestar	IX
Ishodi učenja	Student će biti osposobljen da: - meritorno istražuje i analizira razvoj sociološkog mišljenja na ovom prostoru; -na osnovu istraživačkih uvida adekvatno evaluiira sociološku misao unutar bosanskohercegovačkog društva;
Sadržaj	- <i>Teorijsko-metodološki aspekt:</i> Osnovna obilježja i povijesni kontekst razvoja sociološke misli u bosanskohercegovačkom društvu; Sociološko mišljenje kao forma spoznaje., - <i>Najranija faza:</i> Sociološka misao u predosmanskim periodu i tokom osmanske vladavine u Bosni (H.K.Prušćak, M.E. Isević, P. Čokorilo, M. Krstičević ...), - <i>Austrougarski period:</i> Tri dominirajuće teme socijalne misli u drugoj polovici 19. i početkom 20. stoljeća u BiH: svojinski odnosi – agrarno pitanje, nacionalno pitanje, državno pravni status BiH; Sučeljavanje konzervativnih i revolucionarnih percepcija unutar socijalne misli toga vremena (M.Š. Kurtćehajić, O. Nuri Hadžić, S. Bašagić, M. Ljubušak, V. Pelagić, P. Kočić, R. Radulović, J. Dedijer...), - <i>Period između dva svjetska rata:</i> Praćenje trendova revolucionarne socijalne misli u Evropi, otpor nadolazećem fašizmu (O.Prica, S. Krupić, V. Masleša, M. Šnajder, H. Kikić, K. Baruh..), - <i>Period nakon drugog svjetskog rata:</i> Razvoj sociologije kao samostalne naučne discipline (50-tih i 60-tih godina prošlog stoljeća); Dominirajuće teme od 60-tih godina do kraja 20. stoljeća: samoupravljanje, nacija (nacionalno pitanje, država, selo-grad, društveni odnos prema religiji..), - <i>Aktuelni razvoj sociološke misli u BiH:</i> Pluralizacija u razvoju savremene sociološke misli.
Metode poučavanja i učenja	- Predavanja, - Interaktivno učenje u grupi (grupni rad i prezentacije), -Seminari iz literature.
Procjena ishoda učenja	- Kontinuirano praćenje i ocjenjivanje aktivnosti studenata,

	- Izrada i prezentiranje samostalnih ili grupno urađenih pismenih radova, - Usmena prezentacija
Status	Izborni
ECTS	5
Sati	30 sati predavanja, 15 sati vježbi, 80 sati individualnog/grupnog rada.
Jezik	b/h/s
Evaluacija	- istraživanje mišljenja studenata o kvalitetu procesa poučavanja; - samoevaluacija profesora; - procjena znanja studenta: pismena provjera znanja /midterm/ i završna provjera znanja; - eksterna evaluacija.
Ocjenjivanje	A (10), B (9), C (8), D (7), E (6), Fx (5/6), F (5)

Obavezna literatura:

1. Ljubović E., Sociologija i društvo, DES, 2005,
2. Žiga J. - Dozić A, *Sociologija*, Off-Set, Tuzla, 2007., str. 38-42, 353 - 373

Šira literature:

3. Cvitković I., Marksistička misao i religija (kritika teološke kritike odnosa marksizma i socijalizma prema religiji i religijskim zajednicama), Svjetlost, Sarajevo, 1980.,
4. Čimić E., Socijalističko društvo i religija, Svjetlost, Sarajevo, 1980.,
5. Dizdarević-Pelesh M., Spor o diktaturi proletarijata, V. Masleša, Sarajevo, 1982.,
6. Filandra Š. , Bošnjaci i moderna, BKC, Sarajevo, 1996,
7. Filipović M, BiH najznačajnije geografske, demografske, historijske, kulturne i političke činjenice, Compact, Sarajevo, 1997,
8. Filipović M, Safet Krupić- marksistički filozof, kritičar i estetičar, Bihać, 1986,
9. Kamberović H, Prema modernom društvu- BiH od 1945 do 1953, Centar za kulturu i obrazovanje, Tešanj, 2000.,
10. Lovrenović I, Labirint i pamćenje : Kulturnohistorijski esej o Bosni, Oslobođenje, Sarajevo, 1989.,
11. Musabegović N., Ruralno-urbani antagonizmi i moderni svijet, FEB, Sarajevo, 1997.,
12. Suljević K., Nacionalnost Muslimana, Otokar Keršovani, Rijeka, 1981.,
13. Vidaković Z., Društvena moć radničke klase, Rad, Beograd, 1976.,
14. Zgodić E, Bošnjačko iskustvo politike – Osmansko doba, Euromedia, Sarajevo, 1998.,
15. Zgodić E., Bosanska politička misao – Austrougarsko doba, DES, Sarajevo, 2003.

(* Detaljnija razrada tema i popis literature, uključujući i odgovarajuće časopise prilikom izrade Syllabusa)

SOCIJALNA DEMOGRAFIJA

Odgovorni profesor:

Saradnik u nastavi:

Godina	Izborni predmet
Semestar	Izborni predmet
Ishodi učenja	Student će moći: - Usvojiti nova znanja iz ove oblasti i osposobiti se za pravilan odabir i korištenje metoda socijalne demografije radi uspješnije analize demografskih procesa; - Povezati socijalne i demografske pojave; - Razumjeti kako demografska situacija određuje mogućnosti, obim i domete socijalnih promjena, kao i vice versa; - Steći sposobnost izbora uži socijalno-demografskih problema i njihovog temeljnog osvjetljavanja kombiniranjem statističkog, kvantitativnog, formalno-demografskog i kvalitativnog sociološkog metoda, te izrade studija slučaja.
Sadržaj	- Uvod, pojam, predmet socijalne demografije; - Razvitak socijalne demografije; - Metoda prikupljanja podataka; - Metod analize; - Teorija demografska tranzicije; - Struktura stanovništva: starosna struktura, starenje stanovništva, polna struktura, obrazovna (intelektualna) struktura, ekonomska struktura, struktura porodice i domaćinstva; - Demografski procesi; - Savremene migracije; - Porodična politika; - Pojam i značaj vitalne statistike (natalitet, mortalitet); - Fertilitet: pojam i značaj za reprodukciju stanovništva; - Problemi rađanja iz feminističke i antropološke perspektive; - Planiranje porodice: mogućnost i održivost koncepta; - Problemi nedovoljnog rađanja u svijetu i u BiH; - Transformacija braka i partnerstva u savremenom društvu; - Društvene promjene u porodici u demografskom kontekstu; - Utjecaj demografskih kretanja na socijalni i privredni razvoj.
Metode poučavanja i učenja	- interaktivna predavanja i vježbe - interaktivno učenje u grupi – prezentacije
Procjena ishoda učenja	- kontinuirano praćenje i ocjenjivanje aktivnosti studenata, - izrada samostalnog pismenog rada i mogućnost usmene prezentacije.
Status	Izborni predmet
ECTS	5
Sati	45 sati predavanja i 15 sati vježbi
Jezik	b/h/s
Evaluacija	- procjena znanja studenata: pismena provjera znanja; - bodovanje po osnovu prisustva nastavnom procesu, usmene prezentacije rada, izrade seminarskog rada (izborna opcija), te aktivnosti tokom

	izvođenja vježbi - eventualno drugi oblici evaluacije – anketa i sl.
Ocjenjivanje	A (10), B (9), C (8), D (7), E (6), Fx (5/6), F (5)

Obavezna literatura:

1. Zolić, Hasan (2007): Osnove demografije - skripta, Sarajevo
2. Bobić, Mirjana (2007): Demografija i sociologija: veza ili sinteza, Službeni glasnik, Beograd
3. Riley, Nancy (2001): Demography in the Age of Postmodern, Cambridge University Press
4. Stycos, Mayone (1989): Demography as an Interdiscipline, Transaction Publishers, New Brunswick, New Jersey

Šira literatura:

1. Wertheimer, Baletić, Alica (1999): Stanovništvo i razvoj, Mate, Zagreb
2. Macura, Miloš (1974): Prilozi teoriji i politici stanovništva, Ekonomski institut, Beograd
3. Bošnjević, Ilijaš (1996): Stanovništvo BiH— Strategija razvoja BiH, Sarajevo
4. Zavod za statistiku BiH (1996): Stanovništvo BiH do 2001. godine., Sarajevo
5. Grebo, Zlata (1975): Čovjek, rađanje i društvo, Svjetlost, Sarajevo
6. Serdar, Vladimir (1989): Uvod u demografsku statistiku- predavanja, Ekonomski fakultet, Zagreb
7. Nejašmić, Ivo (2005): Demogeografija: stanovništvo u prostornim odnosima i procesima, Školska knjiga, Zagreb
8. Rowland, Donald T. (2003): Demographic methods and concepts, Oxford University Press